

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/340/2021
Identifikačné číslo spisu: 3218200915
Dátum vydania rozhodnutia: 29.03.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:3218200915.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Martina Holiča, v spore žalobcov 1/ H. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. č. XXXX/X, L. X. L., 2/ C. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom R. č. XXXX/X, L. X. L., obaja zastúpení advokátskou kanceláriou JUDr. E. Mišíková & JUDr. Ing. R. Cádra, s.r.o., so sídlom Partizánska 2, Bratislava, IČO: 50 469 738, proti žalovaným 1/ KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefánikova 17, Bratislava, IČO: 31 595 545, zastúpený JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, 2/ G. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. J. XXX/XX, L. X. L., zastúpený JUDr. Petrom Ďurmekom, advokátom, so sídlom Sládkovičova 1172/34, Bánovce nad Bebravou, o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 2C/29/2018, o dovolaní žalovaného v 1. rade proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17Co/194/2019-165 z 26. novembra 2020 v spojení s opravným uznesením č. k. 17Co/194/2019-225 zo 14. októbra 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17Co/194/2019-165 z 26. novembra 2020 v spojení s opravným uznesením č. k. 17Co/194/2019-225 zo 14. októbra 2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bánovce nad Bebravou rozsudkom č. k. 2C/29/2018-120 z 28. augusta 2019 rozhodoval o nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do práv na ochranu osobnosti, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku dopravnej nehody zavinennej žalovaným v 2. rade, pri ktorej zomrela ich šestnásťročná dcéra. Súd prvej inštancie uložil žalovaným zaplatiť 30 000 eur každému zo žalobcov, vo zvyšku žalobu zamietol a žalobcom priznal plnú náhradu trov konania.

2. Na odvolanie žalovaného v 1. rade Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 17Co/194/2019-165 z 26. novembra 2020 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku v časti o zaplatenie 10 000 eur žalobcovi v 1. rade a o zaplatenie 10 000 eur žalobkyni v 2. rade zmenil tak, že žalobu zamietol, v zostávajúcej napadnutej časti vyhovujúceho výroku, t.j. o zaplatenie 20 000 eur žalobcovi v

1. rade a o zaplatenie 20 000 eur žalobkyni v 2. rade rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalobcom priznal voči žalovaným nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Odvolací súd nepovažoval za opodstatnené námietky o nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia a nesprávnom posúdení otázky príčinnej súvislosti. Ohľadne existencie príčinnej súvislosti poukázal na závery súdu prvej inštancie a v tomto kontexte tiež na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 61/2018 týkajúce sa pasívnej vecnej legitímácie, v ktorom najvyšší súd vyslovil záver, že škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla a poisťovňa je v spore o náhradu takejto ujmy pasívne vecne legitimovaná. Na závery uvedeného rozhodnutia nadviazal najvyšší súd aj v neskoršej rozhodovacej praxi (v rozhodnutiach sp. zn. 6Cdo/143/2017 z 27.2.2018, sp. zn. 6Cdo/206/2017 z 27.2.2018 alebo sp. zn. 8Cdo/6/2018 z 27.9.2018), ktorá v súčasnosti predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax. Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/73/2006 z 30.1.2007 (R 61/2008), na ktoré sa odvolával žalovaný v 1. rade, nemožno podľa odvolacieho súdu aplikovať v tomto spore, nakoľko sa týka náhrady straty na zárobku a náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia a nie náhrady nemajetkovej ujmy za zásah do práv na ochranu osobnosti. Odvolací súd poukázal aj na rozsiahle skutkové zistenia súdu prvej inštancie, z ktorých za významné pre rozhodnutie považoval najmä povahu rodinných vzťahov a intenzitu citových väzieb medzi žalobcami a nebohú, ako aj okolnosti na strane žalovaného v 2. rade, a to nedbanlivostné zavinenie, úprimnú ľútosť, trestné odsúdenie, osobné a majetkové pomery, a tiež prihliadal na skutočnosť, že vzniku dopravnej nehody by nebohá dokázala včasnou reakciou zabrániť.

4. Odvolací súd vytkol súdu prvej inštancie nedostatočné porovnanie posudzovaného prípadu s rozhodnutiami v obdobných veciach, z čoho pramenil nesprávny záver súdu prvej inštancie o výške primeranej náhrady (ktorú určil v sume 30 000 eur pre každého zo žalobcov). Poukazujúc na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/154/2010 a 4Cdo/139/2011, rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/479/2012 a rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/470/2011 odvolací súd korigoval priznanú náhradu na sumu 20 000 eur pre každého z rodičov.

5. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalovaný v 1. rade dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku a žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne ako aj prvostupňový rozsudok Okresného súdu Bánovce nad Bebravou zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Namietal, že krajský súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Uvedenú vadu dovolateľ vzhľadom na to, že rozsudky oboch súdov nižších stupňov nie sú dostatočne odôvodnené vo vzťahu k argumentácii dovolateľa. Takisto namietal, že mu nebolo oznámené miesto a čas vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu, aj keď o to v podanom odvolaní požiadal, čo je potrebné považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Namietal nesprávne právne závery súdov oboch nižších stupňov ohľadne posúdenia povinnosti nahradiť nemajetkovú ujmu pozostalým (žalobcom), nakoľko podľa jeho názoru je poisťiteľ (dovolateľ) oslobodený od povinnosti plniť za poisteného škodu (nemajetkovú ujmu), a to z dôvodu absencie priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou, keďže žalobcovia neboli účastníkmi dopravnej nehody a v tomto konaní sa domáhajú nárokov odvodených od prvotného následku dopravnej nehody a vo vzťahu k tomu nároku možno o nich hovoriť ako o sekundárnej obeť.

6. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu nesúhlasili s dôvodnosťou dovolacích námietok a navrhli dovolanie odmietnuť a žalobcom priznať náhradu trov dovolacieho konania.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 Civilného sporového poriadku), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 Civilného sporového poriadku) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku), v ktorej neprospech bolo napadnuté

rozhodnutie vydané (§ 424 Civilného sporového poriadku), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 Civilného sporového poriadku), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu, pričom dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je podľa § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku prípustné a súčasne tiež dôvodné.

8. Podľa § 419 Civilného sporového poriadku proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

9. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, a podmienky prípustnosti dovolania sú uvedené v ustanoveniach § 420 a § 421 Civilného sporového poriadku. V preskúmvanej veci žalovaný odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ Civilného sporového poriadku.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (spôsob, akým súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu sa rozumie iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

13. Dovolateľ vo vzťahu k porušeniu jeho procesného práva odvolacím súdom v zmysle § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku namieta, že odvolací súd rozhodol o jeho odvolaní bez nariadenia pojednávania, pričom termín verejného vyhlásenia rozsudku mu neoznámil napriek tomu, že o to v podanom odvolaní výslovne požiadal.

14. Z obsahu spisu vyplýva, že v odvolaní, ktorým žalovaný v 1. rade napadol rozsudok súdu prvej inštancie, právny zástupca výslovne požiadal odvolací súd (v poslednom odseku textu odvolania), aby ho o mieste a čase verejného vyhlásenia rozhodnutia upovedomil na e-mailovej adrese X..U..

15. Podľa § 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením. Ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami.

16. Podľa § 378 ods. 1 Civilného sporového poriadku na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

17. Najvyšší súd už vo viacerých rozhodnutiach (por. sp. zn. 3Cdo/179/2010, 3Cdo/236/2010, 7Cdo/38/2012) poukázal na ústavnoprávny a procesnoprávny rozmer verejného vyhlásenia rozsudku a uviedol, že ak odvolací súd nerešpektuje predpoklady a zásady, za ktorých sa v súlade s právnym poriadkom verejne vyhlasuje rozsudok, odníma účastníkovi konania možnosť pred súdom konať.

18. Povinnosť verejného vyhlásenia rozsudku v mene Slovenskej republiky je bezvýnimočná, verejné vyhlásenie rozsudku súvisí s povinnosťou všeobecného súdu upovedomiť o tom účastníkov konania. Účastník konania má právo byť prítomný na vyhlásení rozsudku súdu a len on sám môže rozhodnúť, či sa tohto zasadnutia zúčastní alebo nezúčastní (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 70/2010).

19. Pri verejnom vyhlásení rozsudku má len účastník, ktorý bol riadne oboznámený s časom a miestom verejného vyhlásenia možnosť uplatniť svoje procesné práva priznávané mu pri tomto procesnom úkone súdu. Obsahom procesného oprávnenia účastníka pri kontrole súdu vyhlasujúceho rozsudok je predovšetkým jeho oprávnenie preveriť, či bol rozsudok v jeho veci vôbec vyhlásený. Neprehliadnuteľným oprávnením účastníka je tu právo účastníka oboznámiť sa s tým, v akom zložení súd vyhlásil rozsudok a s akým odôvodnením. Procesný nedostatok súdu pri tomto úkone, v dôsledku ktorého sa poprie samotná podstata verejného vyhlásenia rozsudku možno napraviť len tým, že súd, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku, napadnutý rozsudok zruší (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3 MCdo 16/2011).

20. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/714/2015, publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom R 9/2016, vyplýva, že k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom dochádza tiež vtedy, keď odvolací súd v rozpore s ustanovením § 214 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku neupovedomil elektronickými prostriedkami účastníka, ktorý podľa § 45 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku požiadal o také doručovanie písomností. Nakoľko aktuálny procesný predpis obsahuje obdobnú právnu úpravu predmetného procesného inštitútu (§ 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku), na citovaných právnych záveroch zotrúva dovolací súd aj v preskúmvanej veci.

21. Právny zástupca dovolateľa preukázateľne požiadal odvolací súd o upovedomenie o termíne verejného vyhlásenia rozhodnutia na zadanú e-mailovú adresu. V spise sa však nenachádza záznam svedčiaci o tom, že by odvolací súd túto žiadosť rešpektoval, a že by postupoval podľa § 219 ods. 3 Civilného sporového poriadku. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu, avšak doklad o tom, že termín vyhlásenia rozsudku oznámil zároveň aj elektronicky na e-mailovú adresu právneho zástupcu dovolateľa, sa v spise nenachádza.

22. Dovolací súd konštatuje, že nerešpektovaním ustanovenia § 219 ods. 3 vety druhej Civilného sporového poriadku došlo k vážnemu procesnému pochybeniu odvolacieho súdu, ktoré znemožnilo žalovanému v 1. rade uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku. Dovolanie žalovaného je preto v zmysle citovaného ustanovenia prípustné a zároveň aj dôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 450 Civilného sporového poriadku napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

23. Nakoľko vada, pre ktorú došlo k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, spočívala v procesnom postupe odvolacieho súdu, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozhodnutia, a odvolací súd bude vo veci znova rozhodovať, za danej situácie bolo bezpredmetné skúmať prípustnosť dovolacích námietok smerujúcich proti samotnému rozhodnutiu odvolacieho súdu.

24. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 Civilného sporového poriadku).

25. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.